

L'Euroregió Pirineus Mediterrània post-2020

Una visió política de l'Euroregió Pirineus Mediterrània *sobre els projectes de marc financer plurianual i de reglaments* *2021-2027*

L'Euroregió Pirineus Mediterrània (EPM), una de les primeres euroregions a Europa creades sota la forma d'Agrupació Europea de Cooperació Territorial (AECT), està plenament integrada a les prioritats europees. L'EPM ha adquirit, al llarg dels darrers 10 anys, una experiència de governança única d'ús de fons europeus tant sectorials com territorials i de gestió de projectes d'abast europeu i regional. En tant que actor fonamental de la política regional europea, l'EPM és un portaveu clau dels valors de la UE al seu territori. En aquest sentit, l'EPM desitja fer prevaldre el seu posicionament post-2020 i participar en el debat sobre el futur d'Europa.

Presentació de l'Euroregió Pirineus Mediterrània

L'Euroregió Pirineus Mediterrània és un projecte polític de cooperació territorial nascut l'any 2004 amb el suport de la Unió Europea. La formen el Govern de les Illes Balears (ES), la Regió Occitània (FR) i la Generalitat de Catalunya (ES). L'Euroregió Pirineus Mediterrània compta amb un full de ruta per al període 2018-2020 els principals objectius del qual són:

- Actuar amb i per als ciutadans;
- Desenvolupar l'ecosistema euroregional de la innovació;
- Contribuir al desenvolupament sostenible del territori;
- Aprofundir la identitat euroregional.

Atesa la seva dimensió demogràfica, econòmica i territorial, les institucions membres de l'Euroregió tenen actualment un pes important al sud d'Europa i constitueixen un territori on viuen 14 milions de persones, al si del qual es poden posar en comú els mitjans i intensificar les complementaritats.

Aquesta cooperació va fer un pas endavant l'any 2009 amb la creació d'una Agrupació Europea de Cooperació Territorial (AECT), quan l'Euroregió va decidir recórrer a aquesta estructura jurídica de dret comunitari per dotar-se dels mitjans per dur a terme accions i projectes comuns i presentar-los en el marc dels programes europeus. Aquesta AECT, una de les primeres creades a Europa i considerada l'any 2014 pel Comitè de les Regions com a "millor ens de cooperació territorial europeu", ha representat un laboratori en què altres AECTs s'han inspirat.

L'AECT Pirineus Mediterrània compta amb 5 comissions de treball en els àmbits de la innovació i el desenvolupament econòmic, el desenvolupament sostenible, el turisme, la cultura, i l'ensenyament superior.

Les prioritats de l'Euroregió Pirineus Mediterrània

L'Euroregió Pirineus Mediterrània se sosté en 3 grans principis clau que tenen per objectiu establir de forma permanent una Europa de proximitat. Aquests principis guiaran el compromís polític i el marc d'acció de l'AECT:

- ✓ **Actuar amb i per al territori**, proposant polítiques públiques adaptades a les necessitats dels actors dels nostres territoris i demostrant el valor afegit de la cooperació. En aquest sentit, els membres de l'Euroregió consideren que la insularitat s'hauria de tenir millor en compte en l'elaboració de les polítiques de la Unió Europea.
- ✓ **Contribuir a donar resposta als reptes comuns europeus**, perquè l'Euroregió Pirineus Mediterrània constitueix també una oportunitat única per reforçar la vocació europea dels seus territoris, en benefici dels seus conciutadans, i per guanyar en reconeixement davant les institucions comunitàries. Les seves accions han de contribuir als objectius de l'Estratègia post-2020 en termes de creixement intel·ligent, sostenible i inclusiu i inscriure's en el marc dels programes europeus.
- ✓ **Tenir un paper actiu a la Mediterrània**, perquè es tracta d'un espai propici en termes de creixement i de desenvolupament i un vector d'altres potencials per al futur, però alhora un espai de riscos. La Mediterrània representa el millor actiu de l'Euroregió Pirineus Mediterrània, la qual desitja avui ser reconeguda com un interlocutor pertinent en els debats que preparen les relacions mediterrànies futures i en les cooperacions que es duen a terme no només a la riba sud sinó també amb altres regions mediterrànies.

2

Context

El 2 de maig de 2018, la Comissió Europea va presentar “**El marc financer plurianual 2021/2027. Un pressupost modern per a una Unió que protegeixi, empoderi i vetlli per la seguretat**”, seguit de les propostes conjuntes dels projectes de reglaments relacionats sobretot amb:

- Els fons FEDER i de cohesió;
- Les disposicions específiques relatives a l'objectiu “cooperació territorial europea”;
- El mecanisme per resoldre els obstacles legals i administratius en el context de la cooperació transfronterera;
- Les disposicions relatives al fons Horizon Europe.

A través d'aquestes propostes es fan palesos 3 reptes principals:

- El lligam entre la concessió dels FESI i el desenvolupament de reformes estructurals dins dels estats membres: com reforçar la dimensió “incitativa” dels FESI? Com posar en pràctica aquest lligam i supervisar-ne l'aplicació?
- La simplificació: com simplificar les normes sense tanmateix canviar tot el sistema?
- Com millorar després de l'any 2020 la coherència entre les intervencions dels diferents instruments de la UE (FESI, FEADER, fons sectorials europeus)?

Objectius

L'Euroregió Pirineus Mediterrània declara el seu suport a aquestes línies directrius de la UE i es compromet a participar en aquestes prioritats. En aquest sentit, l'EPM:

- Afavorirà la competitivitat, la iniciativa empresarial i la innovació al seu territori.
- Desenvoluparà accions a favor del desenvolupament sostenible, baixes en emissions de diòxid de carboni, tot donant suport a l'economia circular i els projectes que incloguin l'adaptació i la mitigació dels tres territoris al canvi climàtic, en particular en les qüestions energètiques.
- Facilitarà l'accés a les TIC i ajudarà a fer dels seus territoris espais interconnectats especialment per desenvolupar l'e-salut i l'e-turisme.
- Participarà en la consolidació dels pilars europeus de drets socials invertint en projectes de formació i d'educació prioritàriament per als joves. D'altra banda, temes com l'e-salut o la cultura es reforçaran com a eixos prioritaris per als seus projectes per tal de millorar les condicions de vida dels seus ciutadans.
- Actuarà el més a prop possible dels seus ciutadans treballant encara més per al desenvolupament local i la conservació de les seves riqueses patrimonials, culturals i mediambientals. En aquest sentit, durà a terme accions per a la protecció de la biodiversitat i dels seus espais naturals, per un turisme sostenible o la preservació i la qualitat dels recursos hídrics.

Atès el seu caràcter històric, jurídic i polític, l'EPM es consolidarà com un pol de cooperació europeu a l'horitzó 2027 a nivell:

- Transnacional: desenvoluparà prioritàriament projectes en el marc dels nous programes territorials.
- Transfronterer: participarà, gràcies a l'experiència adquirida com una de les primeres AECTs situada en gran part en zona transfronterera, en els grups de treball d'experts de la Comissió Europea per tal d'ajudar a resoldre els obstacles administratius associats.
- Interregional i de veïnatge: esdevindrà, a mig termini, un model de solidaritat a través de la cooperació amb els seus veïns, en particular de la riba sud del Mediterrani. Desenvoluparà una xarxa de cooperacions de veïnatge sòlida i permanent davant els reptes dels fluxos migratoris estructurals, la gestió de l'aigua, etc.

D'altra banda, per tal de desenvolupar el seu nivell d'integració territorial, l'EPM:

- Participarà prioritàriament en els programes **H2020, EASME/LIFE, Erasmus+ i Europa creativa** en relació amb els seus pilars, que són la recerca-innovació, la cultura, la formació-ensenyament i el desenvolupament sostenible. Vol ser reconeguda com un territori d'excel·lència que afavoreixi entre altres els projectes d'internacionalització i de mobilitat dels seus actors locals en aquests àmbits.
- Contribuirà als debats i als projectes estratègics relatius a la "blue economy" a la conca mediterrània atès el caràcter marítim d'una gran part del seu territori.

Propostes i recomanacions per al post-2020

En base a les propostes de la Comissió Europea del 2 de maig de 2018 **relatives al proper Marc Financer Plurianual (CFP), o del 29 i 30 de maig relatives a la política de cohesió per al període 2021-2027, l'Euroregió Pirineus Mediterrània subratlla els punts següents:**

Pressupost

L'EPM dóna el seu ferm suport a la posada en pràctica d'un pressupost de la UE més ambiciós, capaç de preservar la política de cohesió en particular, una política clau per a les nostres regions membres.

L'EPM desitja que el pressupost de la UE representi almenys un 1,3% de la RNB de la UE dels 27 (1.324,1 mil milions segons els preus del 2018) per tal de dotar la UE amb mitjans suficients per respondre als reptes econòmics, socials i mediambientals urgents.

L'EPM declara obertament que la política de cohesió, i especialment la cooperació territorial europea, no s'ha de veure afectada per la baixada dels crèdits europeus o dels tipus de cofinançament, la qual cosa podria ser altament perjudicial per a la posada en pràctica de projectes partnerials transfronterers. Efectivament, els fons de cooperació territorial tenen actualment un impacte considerable en les euroregions perquè són indispensables per aportar valor afegit europeu al desenvolupament d'aquests territoris, transfronterers i transnacionals. Per tant, les euroregions tenen un paper essencial en la seva posada en pràctica.

Reglaments

4

Punts generals

- L'EPM dóna suport a l'objectiu de la Comissió Europea de millorar l'eficiència i les sinergies entre els fons europeus i desitja en aquest sentit que s'introdueixi el principi d'adicionalitat.
- L'EPM és favorable a una concentració temàtica reforçada basada en 5 prioritats estratègiques que permeti especialment certa especialització territorial.
- L'EPM sol·licita que es mantingui la disposició actual (article 121.4) del reglament UE núm. 1303/2013 de 17 de desembre 2013 que permet modular el percentatge de cofinançament d'un eix prioritari per tenir en compte la cobertura de les zones amb desavantatges naturals o demogràfics i permanents.
- L'EPM considera que, a part de la població, del rendiment econòmic i de l'atur, la UE hauria de tenir en compte el percentatge de territori i població afectats per les limitacions geogràfiques greus i permanents com un factor determinant en la distribució dels fons. Aquest nou criteri permetria atorgar assignacions addicionals als territoris amb limitacions permanents que es podrien utilitzar amb un alt grau de flexibilitat d'acord amb les necessitats individuals de cada territori.

Cooperació territorial europea

- L'EPM s'oposa amb fermesa al canvi de mètode de càlcul de les partides dels programes de CTE proposat per la Comissió Europea. Així, el nou càlcul basat en la població a menys de 25 km de la frontera podria penalitzar molt els nostres territoris rurals, insulars i de muntanya, especialment la frontera pirenaica francoespanyola, una de les més afectades pel fenomen de la despoblació.
Aquest criteri s'oposa al reconeixement de les dificultats relacionades amb la cooperació transfronterera en zones que pateixen un fort desavantatge natural, com als Pirineus.

Fins i tot si només es tracta del càlcul de la partida nacional i que el seu repartiment deixa un marge de maniobra que podria permetre reequilibrar les partides per programes (responsabilitats nacionals, gens de visibilitat ara per ara), aquest criteri podria afectar el nivell global dels recursos relacionats amb la CTE i, per tant, els programes de cooperació relatius a l'Euroregió.

- L'EPM lamenta d'altra banda que les propostes de regulació per als programes transfronterers no permetin integrar les zones insulars. La integració, de mínims, de les zones adjacents en aquests programes permetria incloure certs espais insulars i garantir una major integració territorial.
- En un afany de cohesió territorial, l'EPM considera indispensable que la cooperació marítima es mantingui en el marc de l'apartat cooperació transfronterera per al període de programes 2021-2027 i que es preservin els espais transnacionals que existeixen, com l'espai Sud-oest Europeu (SUDOE) en el qual el conjunt del territori de l'Euroregió Pirineus Mediterrània és elegible.

Mecanisme transfronterer

- L'EPM demana que es tingui millor en compte els territoris transfronterers situats en zones amb desavantatges naturals atorgant-los mitjans suplementaris per facilitar les relacions i el manteniment de zones reals de vida (fluxos, migracions pendulars, transports, serveis). Aquestes darreres dècades, el procés d'integració europea ha contribuït a fer d'aquestes regions frontereres, que essencialment eren zones perifèriques, zones de creixement i d'obertura. L'objectiu és reduir la complexitat, l'abast i el cost de les interaccions transfrontereres i encoratjar a posar en comú serveis al llarg de les fronteres interiors. Els ciutadans i les empreses de les regions frontereres haurien de poder treure el millor partit de les possibilitats que s'ofereixen a ambdues bandes de la frontera. En aquest sentit, l'EPM dóna suport a la proposta de la Comissió Europa de posar en pràctica el mecanisme per tal de resoldre els obstacles administratius i legals en un context transfronterer i demana al estats que donin suport a aquesta iniciativa. L'EPM es presenta doncs com un territori pilot per a la implementació d'aquest mecanisme.

GECT

- L'EPM aprova les noves propostes de la Comissió Europa que tenen en compte el paper essencial de les AECTs com a instrument de cooperació, en particular l'article 24.2, que estableix que el beneficiari d'un fons per a petits projectes serà una entitat jurídica transfronterera o una AECT.
- D'altra banda, l'EPM sol·licita en aquest sentit la concessió d'un pressupost europeu dedicat al funcionament de les AECTs per tal de posar en pràctica els objectius de la cooperació territorial europea a la seva escala. Aquesta disposició permetria facilitar el funcionament d'aquests instruments jurídics, però també legitimar i perpetuar les seves accions en certs marcs de competències.

Horizon Europe

- L'EPM dóna suport a la proposta d'augmentar els fons destinats al programa **Horizon Europe**. La proposta de la Comissió Europea per reforçar la Cooperació Interregional associant les regions amb les estratègies d'especialització intel·ligent complementàries per augmentar els seus ecosistemes d'innovació també es percep de forma molt favorable.
- El [posicionament](#) recent de l'Euroregió Pirineus Mediterrània a favor d'aquest programa i el paper específic que pot ser cridada a tenir en tant que territori pilot demostren la importància estratègica que poden tenir aquests fons per al desenvolupament del territori.